

## **Як сучасні технології можуть змінювати поведінку громадян з відходами.**

*Васильківський Б.М., ст. викладач кафедри екології.*

*Національний університет «Кієво-Могилянська академія»*

Для зменшення навантаження на довкілля відходами пропонується застосувати існуючі інформаційні технології. Ідея нового підходу в тому щоб на індивідуальній платіжній банківській картці встановити програму фіксації придбаного товару в неекологічній упаковці і на штрих коді кожного товару встановити відмітку в якій упаковці продається товар в екологічній чи не екологічній. Сьогоднішні магазини працюють з сучасними комп'ютерними програмами, які дозволяють швидко відслідковувати рух товару на всьому його маршруті від виробника до покупця. Наприклад, скануючи товар, що продається, на комп'ютері магазину-продавця може відобразитися інформація не тільки про товар, а й скільки товару ще залишилося на складі і чи необхідно його вже поповнити, хто є виробником цього товару і навіть замовити його у виробника. Тому, для контролю за товаром, не буде складно встановити позначку в екологічній чи не екологічній упаковці продається товар.



Отже сплативши за товар карткою, ви залишили на платіжній картці про себе наступну інформацію: який товар ви придбали, чи є він екологічно безпечним і якою саме є упаковка цього товару. Після того, як покупець використав товар, у нього залишається відходи. Якщо це була пляшка мінеральної води, то відходом може бути пластикова пляшка. Є чотири варіанти, що з нею далі робити.

Перший - піти до магазину і здати її, отримавши за неї гроші. Така практика поширена в європейських країнах - повертаючи пластикovu пляшку через автомат, ви отримуєте за це чек на певну суму, який ви потім віддаєте касиру, а він відраховує суму за пляшку від вартості вашої покупки. Якщо ж говорити про користування карткою (в чому і є наша ідея), то повертаючи пляшку, ви вставляєте в апарат свою картку, на яку переноситься вартість зданої пляшки, і ліквідується запис про те, що ви купили товар в неекологічній упаковці. Тобто ваша картка стає «екологічно чистою».

Другий варіант - залишити пляшку у себе і повторно її використовувати.

Третій – кинути у смітник.

Четвертий – кинути у кущі.

Другий, третій і четвертий варіанти ні як не вплинуть на інформацію, яка залишилася на вашій картці. А це значить, що ви продовжуєте бути власником екологічно небезпечного відходу. Можна на це не звертати увагу і продовжувати купувати товари в неекологічних упаковках, збільшуючи на картці і в оточуючому середовищі кількість небезпечних відходів. Наразі це найбільш поширена поведінка і переломити її дуже важко. Що ж з цим робити?

Адже, якщо ви не витратите час і не примусите себе взяти пляшку і піти її здавати, означає, що хтось на це повинен витратити свій час і ресурси. Якщо це зробить хтось, то йому за це треба заплатити гроші – ті самі гроші, від яких ви відмовилися. І знову нам допоможе платіжна картка. З неї автоматично переводяться ваші гроші за збирання чи видалення екологічно небезпечного відходу. Гроші з вашої картки автоматично перераховуються на окремий рахунок (фонд), який дотичний до прибирання таких відходів в місті, селищі та будь-де. Це може відбуватися одноразово наприкінці поточного року або раз в квартал. З картки автоматично перераховуються гроші на екологічний

рахунок по збору і утилізації відходів в залежності від кількості накопиченого вами екологічно небезпечного товару чи упаковки. Чим більше громадянин купує товару в екологічно небезпечній упаковці і чим більше він не утилізує його безпечним способом, тим більше він повинен сплатити за утилізацію таких відходів.



На нашу думку, органи влади повинні зробити окремий рахунок, на якому будуть накопичуватися перераховані з картки гроші за власне забруднення споживачем. Цей рахунок повинен бути відкритим для громадськості. Це дасть можливість відслідковувати ефективність використання грошей фірмами (підприємствами), які виграли тендери щодо прибирання і утилізацію таких відходів.

Звісно, у цій ідеї є ще багато деталей, над якими потрібно попрацювати. Але більшість з того, про що говорилося, вже працює. Є система платіжних карток, є штрих-коди. Для великих речей ця система прив'язки товару до конкретної людини вже працює, наприклад – коли купується автомобіль. Він має свій заводський номер, по якому завжди можна знайти власника. А сучасні інформаційні технології дозволяють перейти від великих речей до дрібних. Головним в цій ідеї є те, що кожний громадянин відповідає за свою власність, яка не повинна шкодити природі і тим, хто навколо.

І ще дуже важлива деталь: громадянин своєю свідомою поведінкою починає впливати на виробника. Купуючи товар, він буде намагатися вибрати такий, який є більш екологічним – чи пляшку зі скла чи пластикову, або пакет

паперовий чи поліетиленовий. Виробник, який хоче щоб більше купували його товари, вимушений буде переходити на екологічно чисту сировину.